

MICHAŁ DZIK

ALEKSANDROWO, WOJ. PODLASKIE. BADANIA W LATACH 2008–2009

(PL. 86)

W latach 2008–2009 przeprowadzone zostały badania wykopaliskowe na cmentarzysku wczesnośrednio-wiecznym w Aleksandrowie, st. 4 (AZP 49-83/19), gm. Grodzisk, pow. siemiatycki¹. W pracach terenowych, kierowanych przez autora, wzięli udział studenci Instytutu Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego oraz wolontariusze. Badania zostały sfinansowane ze środków IA UW.

Stanowisko położone jest na niemal płaskim terenie, opadającym nieznacznie w kierunku zachodnim, około 1,5 km na wschód od strugi Czarnej, będącej dopływem Nurca. W obrębie otoczonego polami ornymi zagajnika o powierzchni około 11 arów widoczne są obstawy kilkunastu tzw. grobów w obudowach kamiennych. W 2008 r. podjęto tutaj badania wykopaliskowe w celu zweryfikowania przyjmowanej wcześniej sepulkralnej funkcji stanowiska. Prace przeprowadzono w dniach 11–18 lipca 2008 r. W miejscach, w których na powierzchni widoczne były szczyty kamieni obstaw grobowych, założone zostały dwa wykopy o łącznej powierzchni 22,5 m². W wykopie I natrafiono na dobrze zachowany grób w obudowie kamiennej (Ryc. 1). W obrębie obstawy o wymiarach zewnętrznych 4,2×2,5m, pod kilkuwarstwowym brukiem odkryto leżące *in situ* wyposażenie zmarłego. W grobie znaleziono m.in. kółko z brązu oraz przedmioty wykonane z żelaza: dwie sprzączki, dwa tulejkowate groty strzał, nóż, krzesiwo dwukabłąkowe i szpilę pierścieniową. Szkielet uległ całkowitemu rozkładowi, jednak układ zabytków jednoznacznie wskazywał, że zmarły ułożony był głową w kierunku wschodnim. W wykopie II natrafiono na pozostałości zniszczonego bruku kamiennego. Eksplorację wykopu przerwano na poziomie spągu humusu, odkładając jej dokończenie na kolejny sezon badań.

W 2009 r. podstawowym celem prac było określenie datowania zachowanej części stanowiska. Badania przeprowadzone zostały w dniach 28 czerwca – 16 lipca 2009 r. Wyznaczono cztery wykopy o łącznej powierzchni 58 m², w tym jeden obejmujący powierzchnię wykopu II z 2008 r. Wszystkie zostały całkowicie wyeksplorowane. Odślonięto siedem grobów w obudowach kamiennych, w tym jeden zawierający prawdopodobnie trzy pochówki.

Wszystkie groby charakteryzowała obecność dookólnych obstaw z kamieni o średnicy do 1,1 m oraz kilkuwarstwowych bruków kamiennych. Cztery obiekty były dobrze zachowane, pozostałe zaś zostały niemal całkowicie zniszczone w wyniku wybrania kamieni tworzących bruki. W zbadań grobach pochówki złożone były bezpośrednio pod brukami, na poziomie pierwotnego humusu. Ze względu na płytkie zaleganie, szczątki zmarłych uległy całkowitemu rozkładowi; bardzo drobne fragmenty czaszki zachowały się tylko w grobie nr 5. Pierwotną obecność zwłok w pozostałych obiektach potwierdziła zwiększona zawartość fosforu w próbkach pobranych z domniemanego poziomu zalegania pochówków, a także odkryte *in situ* wyposażenie zmarłych. Na najbardziej zróżnicowany zespół znalezisk natrafiono we wspomnianym grobie nr 5. W zachodniej części obiektu, w pobliżu zachowanych fragmentów czaszki, odkryto 3 paciorki szklane, paciorek ażurowy z brązu ze srebrną granulacją oraz 11 srebrnych kabłączków skroniowych. W obiekcie znaleziono także nóż żelazny. W pozostałych grobach odkryto m. in. 2 noże żelazne, 3 szklane paciorki, kabłączek skroniowy z posrebrzanego brązu, zausznicę z brązu z paciorkiem ażurowym ze srebrną granulacją

¹ Stanowisko zostało odkryte w trakcie prospekcji terenowej autora, w grudniu 2007 r.

oraz wykonane z brązu 2 pierścionki i 2 zamknięte kółka, będące prawdopodobnie elementami pasa.

Podsumowując, w trakcie dotychczasowych badań odsłonięto 8 grobów w obudowach kamiennych. Na podstawie chronologii zabytków ruchomych, przebadany fragment cmentarzyska datowany jest wstępnie na drugą połowę XI i XII w. Na czas opracowywania wyników badań,

materiał zabytkowy oraz dokumentacja z dotychczasowych prac przechowywana jest w IA UW.

Mgr Michał Dzik
Instytut Archeologii
Uniwersytet Warszawski
mdzik@uw.edu.pl

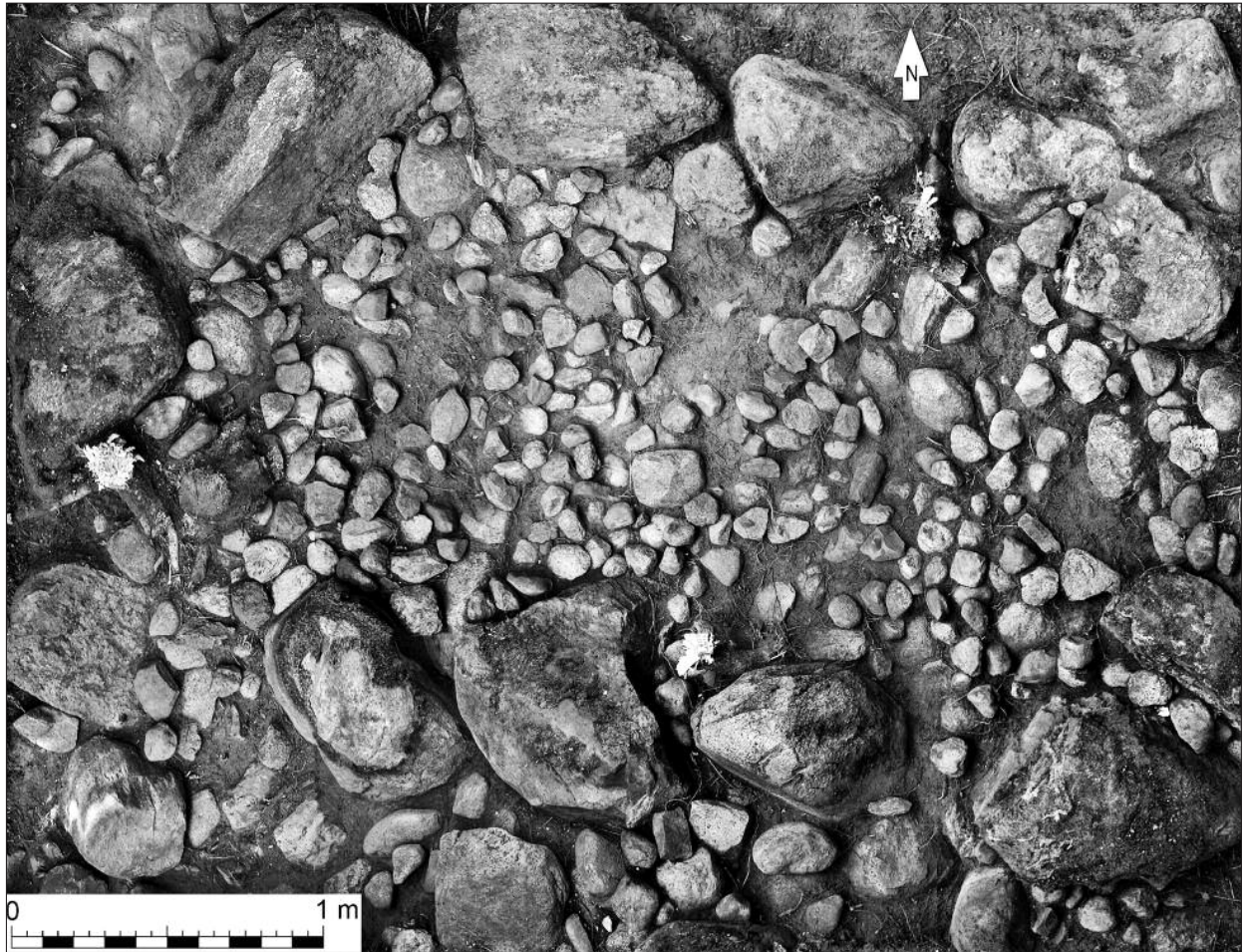
MICHAŁ DZIK

ALEKSANDROWO, THE PODLASKIE VOIVODESHIP. EXCAVATIONS IN 2008–2009

In 2008 and 2009, the Institute of Archaeology UW team, conducted by the author, undertook excavations on newly discovered Early Medieval burial-site in Aleksandrowo, the Podlaskie Voivodeship.

During two seasons there were discovered 8 flat graves with stone-settings – a typical form of graves in this region, between the second half of eleventh and thirteenth century. They consist of large stone surroundings and

a few-layered cobblestones, covering the remains of the dead. Originally all of them held inhumation burials, which were not preserved because of shallow placing of the skeletons. Apart from sherds, in the graves, there were found some metal items from the dead's equipage, like temple rings, finger rings, knives, arrow heads, ringed pin, flint, and others. The explored part of the site is dated back approximately to the second half of the 11th and the 12th c.

Ryc. 1. Aleksandrowo, st. 4. Grób nr 1 po usunięciu humusu (fot. M. Dzik).

Fig. 1. Aleksandrowo, site 4. Grave no. 1 after removing the surface soil.